

ساخت مقیاس سنجش بین‌المللی شدن دانشگاه

فرهاد شفیق پور مطلق^۱، محمد آتشک^۲ و منیره ترابی نهاد^۳

چکیده:

هدف تحقیق حاضر، ساخت مقیاس سنجش بین‌المللی شدن دانشگاه‌ها است. روش تحقیق توصیفی از نوع پیمایشی است و جامعه آماری شامل کلیه اساتید دانشگاه آزاد اسلامی واحد محلات بوده که بر اساس شیوه نمونه‌گیری در دسترس، تعداد ۱۱۲ نفر انتخاب شدند. پس از بررسی پیشینه پژوهش و مبانی نظری، فهرستی از مولفه‌های بین‌المللی شدن دانشگاه‌ها انتخاب شده و برای تعیین روایی و پایایی در اختیار نمونه‌های آماری قرار داده شد. نتایج تحلیل داده‌ها با استفاده از تکنیک تحلیل عاملی حاکی از آن است که مقیاس سنجش بین‌المللی شدن دانشگاه‌ها دارای ابعاد ۸ گانه (چشم‌انداز و سیاستگذاری بین‌المللی، فناوری‌های نوین اطلاعاتی، برنامه‌های درسی بین‌المللی، همکاری‌های علمی و تحقیقاتی بین‌المللی، رتبه‌بندی بین‌المللی دانشگاهی، اقتصاد دانش‌محور، خدمات آموزشی بین‌المللی، یکپارچگی با استانداردهای آموزشی بین‌المللی) است. مقیاس ساخته شده دارای روایی محتوایی و روایی سازه و اعتبار ۰/۹۴ است و در مجموع ۷۸/۶۰ از واریانس بین‌المللی شدن دانشگاه‌ها را تبیین می‌کند.

کلید واژه‌ها: بین‌المللی شدن دانشگاه‌ها، سنجش، ساخت مقیاس

^۱ عضو هیأت علمی گروه مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد محلات، محلات، ایران

^۲ عضو هیأت علمی گروه مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب، تهران، ایران

^۳ دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرند، مرند، ایران

۱. مقدمه:

در سالهای اخیر، بین المللی شدن دانشگاه‌ها یکی از مباحث مهم محافل دانشگاهی بوده است چرا که این امر ضمن تاثیر و تغییر در رفتار دانشجویان، اعضای هیأت علمی و کارکنان دانشگاه، تحقق توسعه پایدار دانشگاه را ممکن می‌سازد (دی مایر^۱، ۲۰۱۲؛ لویز و کامبوتو^۲، ۲۰۱۱؛ فولر، ۲۰۰۹؛ فتحی و واجارگاه و همکاران، ۱۳۸۸؛ قاسم پور دهقانی و همکاران، ۱۳۹۰؛ فاضلی، ۱۳۸۷؛ وکیلی و صارمی، ۱۳۹۴؛ خالق خواه و همکاران، ۱۳۹۳). بین المللی شدن دانشگاه‌ها پاسخگویی به نیازهای دانشجویانی است که در پی رشد و ارتقای خود و نیز توسعه ارتباطات خود با جامعه جهانی هستند. در چنین دانشگاه‌هایی تبادل اطلاعات و تجربیات بین دانشجویان فراتر از مرزهای فیزیکی و جغرافیایی و البته مبتنی بر ارزش‌ها و قراردادهای علمی بین المللی صورت می‌پذیرد. به عبارتی بر اساس قوانین و مقررات دانشگاه، افراد از ظرفیت‌های دانشگاه برای فعالیت‌های علمی و تحقیقاتی و همچنین تحصیل و رشد استفاده می‌کنند. لذا در این تحقیق منظور از بین المللی شدن دانشگاه‌ها عبارت است از استفاده از کلیه اقدامات و فرایندهایی که دانشگاه‌ها را در وضعیتی قرار می‌دهد که با ظرفیت‌هایی که در آنها ایجاد می‌شود، علاوه بر جذب دانشجویان و اساتید بومی و محلی، امکان جذب و خدمات دهی به دانشجویان خارجی و پژوهشگران و اساتید خارجی برای فعالیت‌های علمی و تحقیقاتی را پیدا می‌کنند.

رویکردهای بین المللی شدن آموزش عالی عبارتند از: الف) رویکرد فعال: این رویکرد، بین المللی شدن را شامل ارتقای فعالیت‌هایی مثل برنامه درسی، تبادل دانشجو-استاد، کمک‌های تکنیکی و حمایت‌های فنی، و دانشجویان بین المللی می‌داند. ب) رویکرد صلاحیت: این رویکرد به توسعه مهارت‌ها، دانش، نگرشها و ارزشها در میان دانشجویان، اعضای هیأت علمی و کارکنان آموزشی تاکید دارد. در رویکرد صلاحیت مسئله اصلی این است که چگونه فرایند آموزش به توسعه صلاحیت‌هایی کمک می‌کند که پرسنل دانشگاه از نظر بین المللی آگاه و از نظر فرهنگی ماهر باشند. با وجود علاقه روز افزونی که به رویکرد صلاحیت به خاطر افزایش دامنه توجه به ارتباط آموزش عالی با ابعاد علایق

^۱ . De Meyer

^۲ . Lopez and Kambutu

بازار کار وجود دارد، اما لازم است که تحقیقات کاربردی بیشتری در مورد مشخص کردن نوع صلاحیت هایی که به دانشجویان کمک می کند تا شهروندان ملی و بین المللی موفق باشند و در محیط های کار محلی و جهانی مشارکت کنند، انجام پذیرد. ج) رویکرد ارزشی (انسانی): این رویکرد بیشتر نظریه های رشد سازمانی را شرح می دهد و بر خلق فرهنگ یا جوی که چشم اندازها و ابتکارات بین المللی و بین فرهنگی را حمایت می کند، تاکید دارد. رویکرد انسانی بر این است که بعد بین المللی برای تعریف دانشگاه یا هر مؤسسه آموزش عالی ضروری است، اما بدون یک نظام باور قوی و فرهنگ حمایتی، بعد بین المللی هرگز درک نخواهد شد. د) رویکرد فرایندی: رویکرد فرایندی بر یکپارچگی ابعاد بین فرهنگی یا بین المللی در تدریس، پژوهش و خدمات آموزشی از طریق ترکیب مجموعه گسترده ای از فعالیت ها، سیاست ها، خط مشی ها و دستورالعمل ها تاکید دارد. (حکیم زاده، ۱۳۸۹).

۲. پیشینه پژوهش:

نتایج پژوهش اسماعیل نیا، آراسته و نادری (۱۳۹۵) در خصوص بین المللی شدن دانشگاه تهران حاکی از آن است که مولفه های مربوط به آگاهی، تعهد، برنامه ریزی، عملیاتی نمودن برنامه ها، تقویت و بازبینی از دیدگاه صاحب نظران در سطح نسبتاً مطلوب ارزیابی شده است. همچنین وجود منابع مالی ناکافی، از جمله عمده ترین موانع می باشد و بین وضعیت موجود و مطلوب بین المللی شدن دانشگاه تهران، فاصله معناداری وجود دارد.

نتایج پژوهش فشالنج و بازرگان (۱۳۹۴) نشان می دهد که از نظر مؤلفه های ششگانه فرایند بین المللی شدن دانشگاهها، در مؤلفه های تعهد، برنامه ریزی و عملیاتی کردن برنامه ها، وضعیت رضایت بخش است. اما در مؤلفه های تقویت، آگاهی و بازبینی، وضعیت در سطح نسبتاً رضایت بخش قرار دارد.

نتایج مطالعه ابراهیمی و قادری (۱۳۹۳) نشان داده که دانشگاههای موفق جهان برای بین المللی شدن اقدامات خاصی چون جذب دانشجوی خارجی، اعزام دانشجو به کشورهای دیگر، بین المللی کردن دروس، گسترش قراردادهای همکاری بین المللی و فعالیت های مشترک فراملیتی، پروژه های تحقیقاتی مشارکتی، بین المللی و چند زبانه کردن دانشگاهها را انجام داده اند.

مطالعه تمنایی فرد و نور محمد نجف آبادی (۱۳۹۳) بیانگر آن است که برای بین المللی کردن دانشگاهها، تدوین برنامه های راهبردی لازم است تا تلاش های پراکنده ای که در همین راستا در حال جریان است به صورت منسجم دنبال شود.

محسنی، آراسته، قورچیان و جعفری (۱۳۹۲) بر این عقیده هستند که بین المللی شدن آموزش عالی شامل ارتباطات علمی اساتید علمی داخل کشور با اساتید خارج از کشور، دعوت از اساتید خارجی و حضور آنها در دانشگاه ها جهت ارائه آموزش های کوتاه مدت و بلند مدت به دانشجویان داخلی، شرکت اساتید در همایش های علمی بین المللی، استفاده اساتید از فرصت های مطالعاتی، شرکت اساتید در پروژه های تحقیقاتی بین المللی، عضویت اساتید در مجامع و انجمن های بین المللی، برقراری ارتباط علمی دانشجویان ایرانی با دانشجویان سایر کشورها است.

خراسانی و زمانی منش (۱۳۹۱) به این نتیجه رسیده اند که از دیدگاه اعضای هیات علمی دانشگاه شهید بهشتی، استفاده از راهبردهای ارتباطی، سیاسی، خدماتی و دانشگاهی، نقش موثری در بین المللی شدن دانشگاه ها دارد.

بر اساس نتایج پژوهش فتحی واجارگاه، ابراهیم زاده، فرج اللهی و خشنودیفیر (۱۳۹۱) برگزاری کارگاههای آموزشی مرتبط، فرصت های مطالعاتی، تعامل با اساتیدی از سایر فرهنگ ها و انجام امور تدریسی و پژوهشی مشترک با آنها می توانند در توسعه دانش، تجربه و نگرش بین المللی اساتید ایرانی نقش به سزایی داشته باشد.

مطالعه علی پور (۱۳۸۸) نشان داد، استاندارد کردن برنامه ها و دوره های آموزشی و درسی، بازنگری برنامه های درسی متناسب با نیازهای جامعه جهانی و محلی، ایجاد ارتباط مناسب جهت بحث و تبادل نظر های علمی بین دانشجویان داخلی و خارجی، کاهش موانع به کارگیری موثر فناوری اطلاعات و ارتباطات، فراهم کردن تسهیلات لازم به منظور برگزاری دوره ها و گردهمایی های علمی و بین المللی، تجدید نظر در روش های ارزشیابی از آموخته های دانشجویان و توجه خاص به نیاز ها و خواسته های دانشجویان خارجی از لوازم بین المللی شدن دانشگاهها است.

جاودانی (۱۳۸۸) معتقد است که بین المللی شدن دانشگاهها به سیاستگذاری راهبردی و درازمدت به منظور اقدامات مقتضی برای بهبود فعالیت های پژوهشی، آموزشی و خدماتی نیاز دارد.

دی ویت^۱ (۲۰۱۶) گسترش زبان انگلیسی را به عنوان ابزاری مهم برای ارتباطات علمی بین المللی، معتبر بودن مدارک تحصیلی بین المللی، تدوین برنامه‌های درسی و فرآیندهای تدریس و یادگیری می‌داند.

مطالعات بیکتین^۲ (۲۰۱۰) نشان داد، فرهنگ سازمانی بین المللی شدن دانشگاهها بر اساس ارزش های رقابتی تدوین شده است.

مطالعات بک^۳ (۲۰۰۸) نشان داد، مهمترین زمینه‌های بین المللی شدن دانشگاهها عبارتند از: قرار گرفتن دانش در فضای سایبر و حذف زمان و فاصله به عنوان موانع دانش و ارتباطات؛ سهولت جابجایی استادان و دانشجویان و برگزاری روزافزون کنفرانس های بین المللی؛ افزایش تشکلهای و شبکه‌های ارتباطی میان دانشگاهها؛ افزایش فعالیت گروهی در تحقیقات و انتشار کتاب ها و مقالات و استاندارد شدن عناصر آموزشی و پژوهشی در آموزش عالی.

مطالعات هازلکم و گیسون^۴ (۲۰۱۶) و هاواوینی^۵ (۲۰۰۵) نشان داد، رتبه بندی بین المللی دانشگاهها تحت تأثیر شاخص اقتصاد دانش محور قرار دارد و این دانشگاهها، منابع مالی مورد نیاز خود را با فروش ایده و تولیدات فناوری محور تأمین می کنند.

کالن^۶ (۱۹۹۱) معتقد است که جذب دانشجوی خارجی، اعزام دانشجو به کشورهای دیگر، بین المللی کردن دروس، گسترش قراردادهای همکاری بین المللی و فعالیت های مشترک فرا ملیتی، انجام پروژه های تحقیقاتی مشارکتی، گسترش و چند فرهنگی کردن محیط و فضای دانشگاه ها، بین المللی و چند زبانه شدن دانشگاه ها از نمونه های بارز بین المللی شدن آموزش عالی است.

اگرچه در زمینه بین المللی شدن دانشگاهها مطالعاتی صورت پذیرفته است و حتی مقیاسهایی تحت عنوان فرایندها (فشالنج و بازرگان، ۱۳۹۴)، راهبردها (خراسانی و زمانی منش، ۱۳۹۱)، برنامه درسی (فتحی واجارگاه و همکاران، ۱۳۹۱؛ قاسم پور دهاقانی و همکاران، ۱۳۹۰) برای بین المللی شدن

¹ . De Wit

² . Beytekin

³ . Beck

² . Hazelkorn & Gibson

³ . Hawawini

⁶ . Kallen

دانشگاهها طراحی شده است ولی هیچ یک از آنها درباره عواملی که در این مطالعه پس از بررسی پیشینه و ادبیات تحقیق و همچنین تحلیل عاملی اکتشافی استخراج شده اند، ملاحظه ای نداشته‌اند.

۳. سؤالات تحقیق:

ابعاد و مؤلفه های مقیاس سنجش بین المللی شدن دانشگاهها چه هستند؟
آیا مقیاس سنجش بین المللی شدن دانشگاهها دارای پایایی قابل قبولی است؟
آیا مقیاس سنجش بین المللی شدن دانشگاهها دارای روایی قابل قبولی است؟

۴. روش:

روش تحقیق توصیفی از نوع پیمایشی بوده است. جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه اساتید دانشگاه آزاد اسلامی واحد محلات در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ بوده است. از شیوه نمونه گیری در دسترس برای تحقیق به تعداد ۱۱۲ نفر (۸۴ نفر مرد و ۲۸ نفر زن) انتخاب شده است. ابتدا برای ساخت پرسشنامه بین المللی شدن دانشگاهها با استفاده از یافته های تحقیقات خارجی ۵۴ گویه استخراج شده و برای روایی محتوایی پرسشنامه در اختیار ۱۵ تن از اساتید متخصص رشته مدیریت آموزشی قرار گرفت که پس از بررسی و اصلاحات ۸ گویه حذف شدند و پرسشنامه مقدماتی از ۴۶ گویه و ۸ بُعد تشکیل شد. ملاک داشتن روایی محتوا برای هر سوال پرسشنامه کسب حداقل نمره ۷۰٪ از مجموع نظرات اساتید بود. در نهایت در صورتی که سؤالات پرسشنامه بیش از ۷۰٪ نمره کل را کسب می کرد، مشخص می شد که پرسشنامه از روایی لازم برخوردار بوده است. سپس برای استخراج ابعاد پرسشنامه بین المللی شدن دانشگاهها از تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شد. تحلیل نشان داد که پس از دوبرابر چرخش آزمایشی روی داده ها، در نهایت ۴۱ گویه و ۸ بُعد شامل بُعد چشم انداز و سیاستگذاری بین المللی (گویه های ۱۰-۱)، بُعد فناوری های نوین اطلاعاتی (گویه های ۱۶-۱۱)، بُعد راه اندازی برنامه های درسی بین المللی (گویه های ۲۰-۱۷)، بُعد همکاری های بین المللی (گویه های ۲۵-۲۱)، بُعد رتبه بندی دانشگاهی (گویه های ۲۹-۲۶)، بُعد اقتصاد دانش محور (گویه های ۳۲-۳۰)، بُعد خدمات آموزشی بین المللی (گویه های ۳۷-۳۳)، بُعد یکپارچگی با استانداردهای بین المللی (گویه های ۴۱-۳۸) به دست آمد. سؤالات پرسشنامه به صورت مقیاس پنج درجه ای لیکرت خیلی زیاد (۵)، زیاد (۴)، متوسط (۳)، کم (۲) و خیلی کم (۱) نمره گذاری شده است.

۵. یافته‌های تحقیق:

سؤال اول تحقیق

ابعاد و مؤلفه های مقیاس سنجش بین المللی شدن دانشگاهها چه هستند؟

بر اساس جدول زیر، حداقل و حداکثر نمره برای بُعد چشم انداز و سیاستگذاری بین المللی ۱۴ و ۳۳ با میانگین و انحراف معیار ۱۵/۶۴ و ۱/۵۲، حداقل و حداکثر نمره برای بُعد فناوری های نوین اطلاعاتی ۹ و ۱۹ با میانگین و انحراف معیار ۱۳/۸۷ و ۱/۹۸، حداقل و حداکثر نمره برای بُعد راه اندازی برنامه های درسی بین المللی ۸ و ۱۵ با میانگین و انحراف معیار ۱۴/۳۶ و ۲/۱۱، حداقل و حداکثر نمره برای بُعد همکاری های علمی و تحقیقاتی بین المللی ۱۱ و ۲۱ با میانگین و انحراف معیار ۱۱/۵۱ و ۱/۲۰، حداقل و حداکثر نمره برای بُعد رتبه بندی دانشگاهی ۱۰ و ۲۸ با میانگین و انحراف معیار ۱۹/۲۴ و ۱/۷۶، حداقل و حداکثر نمره برای بُعد اقتصاد دانش محور ۶ و ۱۳ با میانگین و انحراف معیار ۱۵/۷۶ و ۱/۴۵، حداقل و حداکثر نمره برای بُعد خدمات آموزشی بین المللی ۸ و ۲۲ با میانگین و انحراف معیار ۱۶/۳۸ و ۱/۵۸ و حداقل و حداکثر نمره برای بُعد یکپارچگی با استانداردهای بین المللی ۱۲ و ۱۷ با میانگین و انحراف معیار ۱۴/۳۳۲ و ۱/۹۱ بوده است.

جدول ۱. میانگین، انحراف معیار، حداقل و حداکثر نمره پرسشنامه ارزیابی بین

المللی شدن دانشگاهها

شماره	ابعاد	میانگین	انحراف معیار	حداقل نمره	حداکثر نمره
۱	چشم انداز و سیاستگذاری بین المللی	۱۵/۶۴	۱/۵۲	۱۴	۳۳
۲	فناوری های نوین اطلاعاتی	۱۳/۸۷	۱/۹۸	۹	۱۹
۳	برنامه های درسی بین المللی	۱۴/۳۶	۲/۱۱	۸	۱۵
۴	همکاری های علمی و تحقیقاتی بین المللی	۱۱/۵۱	۱/۲۰	۱۱	۲۱
۵	رتبه بندی بین المللی دانشگاهی	۱۹/۲۴	۱/۷۶	۱۰	۲۸
۶	اقتصاد دانش محور	۱۵/۷۶	۱/۴۵	۶	۱۳
۷	خدمات آموزشی بین المللی	۱۶/۳۸	۱/۵۸	۸	۲۲
۸	یکپارچگی با استانداردهای آموزشی بین المللی	۱۴/۳۳	۱/۹۱	۱۲	۱۷

جدول ۲. نتایج آزمون کروییت بارتلت و KMO

شاخص آماری	مقدار
KMO	۰/۷۸۴
آزمون کروییت بارتلت	۴/۸۶۲
درجه آزادی	۱۱۱
سطح معنادار	۰/۰۰۱

برای تجزیه و تحلیل داده ها در ابتدا برای اطمینان از آزمون کفایت نمونه و برای پی بردن به اینکه تحلیل عاملی برای این تحقیق مجاز است و تناسب نمونه گیری وجود دارد از آزمون کفایت نمونه گیری KMO و آزمون کروییت بارتلت استفاده شد. مقدار KMO برابر ۰/۷۸۴ بدست آمد که بیانگر کفایت نمونه برداری است. معنادار بودن آزمون کروییت بارتلت نشان داد که شرایط تحلیل عاملی برقرار است.

تحلیل عاملی اکتشافی

برای استخراج ابعاد پرسشنامه مقدماتی بین المللی شدن دانشگاهها از تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شد. ملاک استخراج ابعاد و ارزش ویژه بالاتر از ۱ بود که با روش چرخش واریماکس مورد سنجش قرار گرفت. برای ارزیابی اندازه نمونه (۱۱۲ نفر) از آزمون کفایت کایزر، مایر، اولکین (KMO) و آزمون کروییت بارتلت استفاده شد که بر اساس جدول شماره ۱ در سطح مطلوب بود و نتیجه آزمون کروییت بارتلت از لحاظ آماری معنادار بود. برای تعیین ابعاد پرسشنامه مقدماتی بین المللی شدن دانشگاهها از ملاک ارزشهای ویژه بالاتر از ۱ استفاده گردیده است. نتایج نشان داد که این پرسشنامه مشتمل بر ۸ بُعد و ۴۱ سؤال بوده است.

مطالعه مؤلفه های ۱ تا ۱۰، بیانگر این است که دانشگاه بین المللی باید به مأموریت ها و سیاستگذاری ها بین المللی شدن توجه کند. لذا عنوان بُعد اول پرسشنامه مقدماتی بین المللی شدن دانشگاهها، چشم انداز و سیاستگذاری بین المللی نام گرفت.

ساخت مقیاس سنجش بین المللی شدن دانشگاه ۴۹

براساس بررسی مؤلفه های ۱۶ تا ۱۱، مشخص شد که دانشگاه برای بین المللی شدن باید از فناوری اطلاعات و ارتباطات بهره مند باشد لذا عنوان بعد دوم پرسشنامه مقدماتی بین المللی شدن دانشگاهها، فناوری های نوین اطلاعاتی نام گرفت.

براساس بررسی مؤلفه های ۲۰ تا ۱۷، مشخص شد که دانشگاه برای بین المللی شدن باید دوره های آموزشی خود را به گونه ای طراحی نماید که قابل استفاده برای دانشجویان خارجی باشد لذا عنوان بعد سوم پرسشنامه مقدماتی بین المللی شدن دانشگاهها، راه اندازی برنامه های درسی بین المللی نام گرفت.

مطالعه مؤلفه های ۲۵ تا ۲۱، مشخص شد که دانشگاه برای بین المللی شدن باید تلاش نماید تا ضمن حضور فعال در عرصه های بین المللی، به اخذ تفاهم نامه های علمی و تحقیقاتی با دانشگاههای معتبر جهان گام های مؤثری بردارد لذا عنوان بعد چهارم پرسشنامه مقدماتی بین المللی شدن دانشگاهها، همکاری های علمی و تحقیقاتی بین المللی نام گرفت.

براساس بررسی مؤلفه های ۲۹ تا ۲۶، مشخص شد که دانشگاه برای بین المللی شدن باید در نظام رتبه بندی منطقه ای و جهانی، حائز رتبه دانشگاهی قابل قبولی باشد لذا عنوان بعد پنجم پرسشنامه مقدماتی بین المللی شدن دانشگاهها، رتبه بندی دانشگاهی نام گرفت.

مطالعه مؤلفه های ۳۲ تا ۳۰، بیانگر این است که دانشگاه و اساتید آن باید برای درآمدزایی دانشگاه به اخذ قراردادهای پژوهشی با سازمانهای بین المللی مثل یونسکو، آیسکو و فروش دانش و یافته های علمی از طریق سایت ها، ... گام برداشته و به این صورت منابع مالی مورد نیاز دانشگاه را تأمین نمایند. لذا عنوان بعد ششم پرسشنامه مقدماتی بین المللی شدن دانشگاهها، اقتصاد دانش محور نام گرفت.

مطالعه مؤلفه های ۳۷ تا ۳۳، مشخص شد که دانشگاه برای بین المللی شدن باید برای پذیرش دانشجویان خارجی و ارائه خدمات آموزشی، بستر لازم مهیا شود لذا عنوان بعد هفتم پرسشنامه مقدماتی بین المللی شدن دانشگاهها، خدمات آموزشی بین المللی نام گرفت.

مطالعه مؤلفه های ۴۱ تا ۳۸، مشخص شد که دانشگاه برای بین المللی شدن باید تلاش شود تا با اخذ گواهی ایزو ۱۰۰۱۵ برای ارتقای کیفیت با استانداردها و شاخص های دانشگاههای معتبر

جهانی، هماهنگی و انطباق سازی صورت پذیرد لذا عنوان بُعد هفتم پرسشنامه مقدماتی بین المللی شدن دانشگاهها، یکپارچگی با استانداردهای بین المللی نام گرفت.

بر اساس جدول ۳. دامنه بار عاملی بُعد چشم انداز و سیاستگذاری بین المللی از ۰/۷۵۷ تا ۰/۴۱۱، دامنه بار عاملی بُعد فناوری های نوین اطلاعاتی از ۰/۶۸۵ تا ۰/۴۳۳، دامنه بار عاملی بُعد راه اندازی برنامه های درسی بین المللی از ۰/۷۵۸ تا ۰/۴۹۹، دامنه بار عاملی همکاری های علمی و تحقیقاتی بین المللی از ۰/۷۴۸ تا ۰/۴۶۷، دامنه بار عاملی بُعد رتبه بندی دانشگاهی از ۰/۶۸۵ تا ۰/۴۲۱، دامنه بار عاملی بُعد پژوهش های مصوب بین المللی از ۰/۶۱۴ تا ۰/۴۶۹، دامنه بار عاملی بُعد خدمات آموزشی بین المللی از ۰/۷۸۳ تا ۰/۴۵۷ و دامنه بار عاملی بُعد یکپارچگی با استانداردهای بین المللی از ۰/۶۶۴ تا ۰/۴۵۷ برآورد شده است. بنابراین تحلیل، سؤال اول تحقیق تأیید می شود.

پایایی کلی پرسشنامه ۰/۹۲، برای بُعد چشم انداز و سیاستگذاری بین المللی ۰/۹۴، برای بُعد فناوری های نوین اطلاعاتی ۰/۹۱، برای بُعد راه اندازی دوره های آموزشی بین المللی ۰/۹۵، برای بُعد همکاری های بین المللی ۰/۹۳، برای رتبه بندی دانشگاهی ۰/۹۴، برای بُعد اقتصاد دانش محور ۰/۹۵، برای بُعد خدمات آموزشی بین المللی ۰/۹۳ و برای بُعد یکپارچگی با استانداردهای بین المللی ۰/۹۱ به دست آمد. بنابراین با استناد بر این تحلیل بخش نخست سؤال دوم تحقیق تأیید شده است.

جدول ۳. بار عاملی مؤلفه های مقیاس سنجش بین المللی شدن دانشگاهها

ابعاد	مؤلفه ها	بار عاملی	t	بار عاملی ابعاد
چشم انداز و سیاستگذاری بین المللی	سیاستگذاری های راهبردی بین المللی	۰/۷۵۷	۲۹/۷۸۳	۰/۵۵۰
	طراحی و تدوین نقشه راه توسعه همکاری های علمی بین المللی	۰/۵۴۳		
	توسعه مأموریت خط مشی ها و تصمیمات بین المللی دانشگاه	۰/۵۴۲		
	بازبینی و تقویت فعالیت های سازمانی به منظور گسترش در حد فراملی	۰/۴۱۱		
	تدوین مأموریت های دانشگاه در بُعد بین المللی و فرامرزی	۰/۵۶۸		
	طراحی چشم انداز بین المللی شدن	۰/۵۰۲		
	طراحی برنامه های عملیاتی بین المللی شدن	۰/۵۹۵		
	استفاده از فرصت های بین المللی برای تقویت دانشگاه	۰/۵۹۶		

ساخت مقیاس سنجش بین المللی شدن دانشگاه ۵۱

ابعاد	مؤلفه ها	بار عاملی	t	بار عاملی ابعاد
	بومی سازی سیاست های دانشگاه‌های بین المللی برای تقویت بُعد بین المللی شدن دانشگاه	۰/۴۶۳		
	به اشتراک گذاردن تجارب اساتید برای گسترش فرهنگ دانشگاهی به منظور بین المللی شدن	۰/۵۲۴		
فناوری های نوین اطلاعاتی	ایجاد و توسعه شبکه اینترنت به زبان های بین المللی	۰/۴۳۷	۳۱/۴۵۱	۰/۵۳۶
	استفاده از فناوری های نوین و پیشرفته آموزشی	۰/۶۸۴		
	راه اندازی سایت های آموزشی به زبان های بین المللی	۰/۴۳۸		
	راه اندازی پایگاههای اطلاعاتی و علمی بین المللی	۰/۵۴۳		
	بارگذاری مقالات نشریات علمی به زبان انگلیسی به صورت آنلاین	۰/۴۳۳		
	استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات برای برگزاری کنفرانس های بین المللی به صورت مجازی	۰/۶۸۵		
برنامه های درسی بین المللی	برگزاری دوره های آموزشی کوتاه مدت توسط اساتید خارجی	۰/۶۴۴	۳۸/۷۵۵	۰/۶۰۵
	اجرای برنامه های درسی به زبان بین المللی	۰/۷۵۸		
	برگزاری حضوری دوره های تحصیلی به صورت مشترک با دانشگاههای معتبر جهان	۰/۴۹۹		
	برگزاری مجازی دوره های تحصیلی به صورت مشترک با دانشگاههای معتبر جهان	۰/۵۲۰		
همکاری های علمی و تحقیقاتی بین المللی	توسعه همکاری های تحقیقاتی و علمی با دانشگاههای معتبر جهان	۰/۴۶۷	۲۶/۴۶۲	۰/۵۸۹
	راه اندازی و توسعه کرسی های علمی یونسکو با همکاری ملی یونسکو	۰/۵۴۸		
	افزایش تفاهم نامه های عملیاتی شده برای برقراری ارتباط با دانشگاههای جهان	۰/۵۳۲		
	اخذ تفاهم نامه ها با دانشگاههای معتبر جهان برای راه اندازی فرصت های مطالعاتی و پُست داک	۰/۷۴۸		
	حضور پُررنگ دانشگاه در اتحادیه ها و سازمانهای علمی-تخصصی مثل آیسسکو، یونسکو، اکو و غیره	۰/۶۵۱		
رتبه بندی بین المللی دانشگاه	بهره گیری از اساتید معتبر و با تجربه بین المللی	۰/۵۳۷	۳۴/۳۸۷	۰/۵۷۵
	تلاش برای دریافت رتبه بین المللی در بین دانشگاههای برتر	۰/۶۵۹		

ابعاد	مؤلفه ها	بار عاملی	t	بار عاملی ابعاد
	تلاش برای کسب جوایز علمی بین المللی	۰/۴۲۱		
	تلاش برای کسب شاخص های دانشگاههای بین المللی	۰/۶۸۵		
اقتصاد دانش محور	تولید تکنولوژی و فناوری های استراتژیک برای فروش به صنایع مختلف دنیا	۰/۶۱۴	۴۱/۲۶۵	۰/۵۶۵
	اخذ طرحهای تحقیقاتی از اتحادیه ها، انجمن ها، و سازمانهای معتبر بین المللی مثل یونسکو، آیسسکو و غیره	۰/۴۶۹		
	فروش دانش و یافته های علمی از طریق سایت ها و پایگاههای علمی	۰/۶۱۲		
خدمات آموزشی بین المللی	پاسخگویی به نیازهای علمی و آموزشی دانشجویان به صورت فرامرزی	۰/۴۸۱	۲۷/۴۷۳	۰/۵۷۹
	پذیرش دانشجویان خارجی بر اساس استانداردهای بین المللی	۰/۴۵۵		
	در دسترس قرار دادن سایت ها و پایگاههای اطلاعاتی و علمی دانشگاه برای دانشجویان سراسر جهان	۰/۷۸۳		
	برگزاری کارگاههای آموزشی مجازی برای دانشجویان در سراسر جهان	۰/۶۳۲		
	برگزاری دوره ها و کارگاههای آموزشی بر اساس نیازهای چندفرهنگی	۰/۵۴۳		
یکپارچگی با استانداردهای آموزشی بین المللی	استاندارد سازی واحدهای درسی با معیارهای دانشگاههای معتبر جهان	۰/۴۵۷	۳۶/۴۶۷	۰/۵۵۶
	استاندارد سازی فضای کلاس بر اساس معیارهای اتحادیه ها و سازمانهای بین المللی	۰/۶۶۴		
	پذیرش دانشجویان خارجی بر اساس مقررات بین المللی	۰/۵۲۴		
	منطبق ساختن خدمات دانشگاه با استانداردهای سیستم مدیریت کیفیت	۰/۵۸۲		

بر اساس جدول فوق، بعد خدمات آموزشی بین المللی دارای بیشترین درصد واریانس تبیین شده (برابر با ۶۹/۸۵) و بعد همکاری های علمی و تحقیقاتی بین المللی دارای کمترین درصد واریانس تبیین شده (برابر با ۴۷/۱۹) برای تبیین ابعاد پرسشنامه مقدماتی بین المللی شدن دانشگاهها بوده است.

سؤال دوم تحقیق

آیا مقیاس سنجش بین المللی شدن دانشگاهها دارای پایایی قابل قبولی است؟

جدول ۴. مقادیر ویژه، واریانس تبیینی و آلفای کرونباخ ابعاد مقیاس سنجش بین

المللی شدن دانشگاهها

ابعاد هشتگانه	چشم انداز و سیاستگذاری بین المللی	فناوری های نوین اطلاعاتی	راه اندازی برنامه های درسی بین المللی	همکاری های علمی و تحقیقاتی بین المللی	رتبه بندی دانشگاهی	پژوهش های مصوب بین المللی	خدمات آموزشی بین المللی	یکپارچگی با استانداردهای بین المللی
مقادیر ویژه	۳/۷۸	۴/۴۶	۳/۲۲	۲/۵۳	۲/۳۷	۲/۸۷	۲/۳۱	۲/۸۴
درصد واریانس تبیین شده توسط مقیاس ۷۸/۶۰	۵۶/۵۴	۶۱/۲۵	۵۰/۸۷	۴۷/۱۹	۴۹/۳۹	۵۲/۷۰	۶۹/۸۵	۵۵/۵۱
ضریب آلفای کرونباخ مقیاس ۰/۹۴	۰/۹۴	۰/۹۱	۰/۹۵	۰/۹۳	۰/۹۴	۰/۹۵	۰/۹۳	۰/۹۱

بر اساس جدول فوق، ضرایب پایایی پرسشنامه در ابعاد ۸ گانه (چشم انداز و سیاستگذاری بین المللی برابر ۰/۹۴، فناوری های نوین اطلاعاتی برابر ۰/۹۱، راه اندازی برنامه های درسی بین المللی برابر ۰/۹۵، همکاری های علمی و تحقیقاتی بین المللی برابر ۰/۹۳، رتبه بندی دانشگاهی برابر ۰/۹۴، پژوهش های مصوب بین المللی برابر ۰/۹۵، خدمات آموزشی بین المللی برابر ۰/۹۳، یکپارچگی با استانداردهای بین المللی برابر ۰/۹۱) بوده و ضریب پایایی کلی این مقیاس برابر با ۰/۹۴ بوده که قابل قبول بوده است.

سؤال سوم تحقیق

آیا مقیاس سنجش بین المللی شدن دانشگاهها دارای روایی قابل قبولی است؟

تحلیل عامل تأییدی:

به منظور تعیین روایی عوامل استخراج شده پرسشنامه مقدماتی ابعاد بین المللی شدن دانشگاهها (ابعاد ۸ گانه) و پاسخدهی به سؤال سوم تحقیق از برآورد حداکثر درست نمایی استفاده شده است.

نتایج جدول ۵ نشان داد که شاخص های نیکویی برازش (GFI) ۰/۹۶؛ جذر میانگین مجذورات خطای تقریب (RMSEA) ۰/۰۶۹؛ شاخص برازندگی فزاینده (IFI)؛ ۰/۹۳؛ شاخص برازندگی مقایسه ای (CFI) ۰/۹۵ بوده است. مقادیر تحلیل شده نشان داد که مدل ۸ عاملی نسبت به ۷ مدل دیگر برازش مطلوب تری دارد. نسبت مجذور خی به درجه آزادی برابر ۱/۶۸ بوده که نسبت به مدل های دیگر کمتر بوده است. مقدار جذر میانگین مجذورات خطای تقریب (RMSEA) مدل ۸ عاملی برابر ۰/۰۶۹ بوده نسبت به سایر مدل ها کمتر بوده و مقدار خوبی است. از آنجا که مدل ۸ عاملی از بین مدل ها، بهترین برازش را داشته است، از اینرو برای بهبود مقادیر شاخص های آن، یک اصلاح روی مدل انجام شد که در نمودار ۲ آمده است. بنابراین با استناد به این تحلیل، بخش دوم سؤال دوم تأیید می شود..

جدول ۵. مقایسه ساختارهای عاملی مقیاس سنجش بین المللی شدن

دانشگاهها

الگو	X^2	DF	X^2/DF	GFI	AGFI	CFI	IFI	RMSEA
یک عاملی	۲۸۱/۸۴	۱۵۵	۱/۸۲	۰/۹۳	۰/۷۹	۰/۸۱	۰/۸۳	۰/۱۳۲
دو عاملی	۳۰۱/۷۲	۱۷۵	۱/۷۲	۰/۹۴	۰/۸۲	۰/۸۹	۰/۸۶	۰/۰۷۴
سه عاملی	۳۶۸/۴۵	۱۸۵	۱/۹۹	۰/۹۴	۰/۸۸	۰/۹۲	۰/۹۱	۰/۱۲۸
چهار عاملی	۳۸۱/۲۶	۱۸۰	۲/۱۱	۰/۹۶	۰/۹۱	۰/۹۴	۰/۹۲	۰/۱۰۳
پنج عاملی	۳۷۴/۹۸	۱۸۵	۲/۰۲	۰/۹۳	۰/۸۴	۰/۸۹	۰/۸۷	۰/۰۸۵
شش عاملی	۳۹۷/۳۵	۱۹۰	۲/۰۹	۰/۹۲	۰/۸۹	۰/۰/۹۶	۰/۹۴	۰/۰۸۲
هفت عاملی	۲۹۴/۶۷	۱۸۰	۱/۸۶	۰/۹۵	۰/۹۱	۰/۹۷	۰/۹۵	۰/۱۱۴
هشت عاملی	۳۱۱/۴۹	۱۸۵	۱/۶۸	۰/۹۶	۰/۹۲	۰/۹۵	۰/۹۳	۰/۰۶۹

۶. بحث و نتیجه گیری:

کسب اعتبار برای دانشگاهها و بهبود ارتقای آنها در سطح جهانی مستلزم توسعه آنها در حد بین المللی است. هراندازه دانشگاهها بتوانند در سطح منطقه ای و بین المللی خدمات رسانی نمایند، بیشتر می توانند نظرات دانشجویان و اساتید را در سطوح مختلف از جمله سطح بین المللی و منطقه ای جلب کنند تا حدی که به دنبال ورود و حضور در دانشگاه باشند. چنین دانشگاههایی لزوماً باید از ساز و کارهای بین المللی شدن برخوردار باشند. از اینرو در این تحقیق، ساخت و اعتباریابی پرسشنامه مقدماتی بین المللی شدن دانشگاهها مورد بررسی و مطالعه قرار گرفت. نتایج حاصل از تحلیل عاملی اکتشافی نشان داد که پرسشنامه بین المللی شدن دانشگاهها از عوامل هشتگانه (چشم انداز و سیاستگذاری بین المللی، فناوری های نوین اطلاعاتی، فناوری های نوین اطلاعاتی، راه اندازی برنامه های درسی بین المللی، همکاری های علمی و تحقیقاتی بین المللی، رتبه بندی دانشگاهی، پژوهش های مصوب بین المللی، خدمات آموزشی بین المللی و یکپارچگی با استانداردهای بین المللی) تشکیل شده است. در مجموع این هشت عامل ۶۸/۶۰ درصد از واریانس کل پرسشنامه مقدماتی بین المللی شدن دانشگاه بین المللی را تبیین می کند. نتایج مربوط به پایایی آزمون نشان داد که آلفای کرونباخ کل پرسشنامه برابر با ۰/۹۴، برای عامل چشم انداز و سیاستگذاری بین المللی ۰/۹۴، برای عامل فناوری های نوین اطلاعاتی ۰/۹۱، برای عامل راه اندازی برنامه های درسی بین المللی ۰/۹۵، برای عامل همکاری های علمی و تحقیقاتی بین المللی ۰/۹۳، برای عامل رتبه بندی دانشگاهی ۰/۹۴، برای عامل اقتصاد دانش محور ۰/۹۵، برای عامل خدمات آموزشی بین المللی ۰/۹۳، برای عامل یکپارچگی با استانداردهای بین المللی ۰/۹۱ بوده است. تحلیل روایی پرسشنامه توسط تحلیل عاملی تأییدی نشان داد، شاخص های نیکویی برازش (GFI) ۰/۹۶، جذر میانگین مجذورات خطای تقریب (RMSEA) ۰/۰۶۹؛ شاخص برازندگی فزاینده (IFI)؛ ۰/۹۳ شاخص برازندگی مقایسه ای (CFI) ۰/۹۵ بوده است. این شاخص ها بیانگر برازش مطلوب مدل است. بررسی های بعمل آمده مشخص کرد که مدل های ۸ عاملی پیشنهادی نسبت به سایر مدل ها از برازش مطلوب تری برخوردار بوده است. از آنجایی که نسبت مجذر خی به درجه آزادی برابر با ۱/۶۸ بوده لذا مدل ۸ عاملی مناسب تر به نظر می رسد. نتایج تحقیق در راستای عوامل ۸ گانه استخراج شده با نتایج مطالعات ذیل همخوان می باشد:

در خصوص تدوین چشم انداز و سیاستگذاری بین المللی، دنیسون معتقد است که رسالت و مأموریت از ویژگی های فرهنگ سازمانی محسوب شده و این شامل اهداف و مقاصد سازمانی می شود. دانشگاهها باید در اهداف خود به بین المللی شدن توجه کرده و در جهت تحقق اهداف مرتبط برنامه ریزی کنند. رویکرد انسانی که یکی از رویکردهای بین المللی شدن است نیز بر خلق فرهنگ یا جوی که چشم اندازها و ابتکارات بین المللی و بین فرهنگی را حمایت می کند، تأکید دارد.

مطالعات (جاودانی، ۱۳۸۸) نشان داد، مقوله بین المللی شدن دانشگاهها به سیاستگذاری راهبردی و درازمدت به منظور اقدامات مقتضی برای بهبود فعالیت های پژوهشی، آموزشی و خدماتی نیاز دارد. مطالعات فشالنج و بازرگان (۱۳۹۴) نشان داد، لازم است برای توسعه فرایند بین المللی شدن آن با استفاده از چرخه فرایند بین المللی شدن دانشگاهها نسبت به بازبینی و تقویت مأموریت ها و اهداف سازمانی اقدام کرد. مطالعات (قاسم پوردهاقانی و همکاران، ۱۳۹۰) نشان داد، تلفیق اهداف بین المللی، میان فرهنگی و جهانی در اهداف، کارکردها و نحوه آموزش باید در چشم انداز و مأموریت دانشگاهها مد نظر قرار گیرد.

راه اندازی برنامه های درسی بین المللی از ابعاد استخراج شده پرسشنامه مقدماتی است. اکثر صاحب نظران معتقدند اصلی ترین عنصر بین المللی سازی، برنامه های درسی دانشگاهها است. تاگارت (۲۰۰۳) معتقد است بین المللی شدن نظریه ای است که خواهان اعمال دو گونه تحول در برنامه درسی دانشگاههاست. مطالعات فتحی و اجارگاه و همکاران (۱۳۹۰) نشان داد، برگزاری کارگاههای آموزشی مرتبط، فرصت های مطالعاتی، تعامل با اساتیدی از سایر فرهنگ ها و انجام امور تدریسی و پژوهشی مشترک با آنها می توانند در توسعه دانش، تجربه و نگرش بین المللی اساتید ایرانی نقش به سزایی داشته باشد. بدین صورت برنامه های درسی بین المللی پیاده سازی می شود.

همکاری های علمی و تحقیقاتی بین المللی از دیگر ابعاد استخراج شده پرسشنامه مقدماتی است. مطالعات (بک، ۲۰۰۸) نشان داد، برخی از مهمترین زمینه های جهانی شدن در آموزش عالی عبارتند از برگزاری روزافزون کنفرانس های بین المللی و افزایش فعالیت گروهی در تحقیقات و انتشار کتاب ها و مقالات. کالن (۱۹۹۸) معتقد است که گسترش قراردادهای همکاری بین المللی و فعالیت

های مشترک فرا ملیتی از فعالیت های بین المللی شده دانشگاه محسوب می شود (مؤمنی و کرمی گزافی، ۱۳۸۸).

از ابعاد دیگر ابعاد استخراج شده پرسشنامه مقدماتی بین المللی شدن دانشگاهها، رتبه بندی دانشگاهی بوده است. مطالعات هاو اوینی (۲۰۰۵)؛ و هازلکم و گیسون^۲ (۲۰۱۶) نشان داد، رتبه بندی بین المللی شدن دانشگاهها به شدت تحت تأثیر شاخص اقتصاد دانش محور قرار دارد. دانشگاههای بین المللی از طریق فروش تولیدات علمی خود به لحاظ مالی خودکفا بوده و وابستگی به منابع مالی دولتی ندارند. مطالعات بیکتین (۲۰۱۰) نشان داد، فرهنگ سازمانی بین المللی شدن دانشگاهها بر اساس ارزش های رقابتی تدوین شده و در راستای بهبود رتبه آکادمیک قرار دارد.

اقتصاد دانش محور، یکی دیگر از ابعاد پرسشنامه مقدماتی بوده است. مطالعات ابراهیمی و قادری (۱۳۹۳) نشان داد، دانشگاههای موفق جهان همچون امیتی، برکلی، پنسیلوانیا در عرصه جهانی سازی آموزش عالی اقداماتی مثل انجام پروژه های تحقیقاتی مشارکتی کرده اند. چنین دانشگاههای برای تأمین منابع مالی به دنبال فروش تولیدات علمی خود در قالب مستندات و مقالات علمی و نیز فناوری های تولید شده برای مراکز صنعتی و سازمانهای اجتماعی هستند. مطالعات (فولر، ۲۰۰۹) بیانگر آن است که شاخص تعداد طرحهای تحقیقاتی صورت پذیرفته در سطوح مختلف منطقه ای و بین المللی موجب همنوایی بیشتر دانشگاه با اتحادیه ها و انجمن های آکادمیک بین المللی می شود.

خدمات آموزشی بین المللی، یکی دیگر از ابعاد پرسشنامه مقدماتی بوده است. بنابه نظر زاو کیانگ (۲۰۰۷) یکی از رویکردهای بین المللی شدن، رویکرد فعال است. این رویکرد، بین المللی شدن را شامل ارتقای فعالیت هایی مثل برنامه درسی، تبادل دانشجو- استاد، کمک های تکنیکی و حمایت های فنی، و دانشجویان بین المللی می داند که موجب ارتقای سطح کیفیت خدمات آموزشی می شود. کالن (۱۹۹۸) معتقد است که جذب دانشجوی خارجی و بین المللی و چند زبان کردن دانشگاه ها از نمونه های بارز جهانی شدن آموزش عالی در کشور های مختلف است و این باعث توسعه و بهبود خدمات آموزشی می گردد (به نقل مومنی و کرمی گزافی، ۱۳۸۸). مطالعات خراسانی و زمانی

1. Hawawini

2. Hazelkorn & Gibson

منش (۱۳۹۱) نشان داد، راهبردهای خدماتی و دانشگاهی نقش موثری در بین المللی شدن دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی کشور دارد.

بعد یکپارچگی با استانداردهای بین المللی از ابعاد استخراج شده پرسشنامه مقدماتی بین المللی شدن دانشگاهها است. از نظر دنیسون، یکپارچگی یا سازگاری از ویژگی های فرهنگ سازمانی به شمار می رود. بنا به نظر (زاوکیانگ، ۲۰۰۷) یکی از رویکردهای بین المللی شدن، رویکرد فرایندی است. رویکرد فرایندی بر یکپارچگی ابعاد میان فرهنگی یا بین المللی در تدریس، پژوهش و خدمات آموزشی از طریق ترکیب مجموعه گسترده ای از فعالیت ها، سیاست ها، خط مشی ها و دستورالعمل ها تاکید می کند.

منابع

- آراسته، حمیدرضا؛ سبحانی نژاد، مهدی و همایی، رضا (۱۳۸۷). وضعیت دانشگاههای شهر تهران در عصرجهانی شدن از دیدگاه دانشجویان، فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، شماره ۵۰، صص ۴۶-۴۷.
- ابراهیمی، فرشته؛ قادری، مصطفی (۱۳۹۳). بین المللی شدن آموزش عالی ایران، همایش بین المللی توسعه آموزش عالی فرامرزی: فرصت ها و چالش ها، دانشگاه فردوسی مشهد.
- تمنایی فرد، محمدرضا؛ نور محمد نجف آبادی، محمد (۱۳۹۳). همایش بین المللی توسعه آموزش عالی فرامرزی: فرصت ها و چالش ها، دانشگاه فردوسی مشهد.
- توسلیان، فرما (۱۳۹۵). بین المللی شدن دانشگاهها، همایش بین المللی توسعه آموزش عالی فرامرزی: فرصت ها و چالش ها، دانشگاه فردوسی مشهد.
- جاودانی، حمید (۱۳۸۸). جهانی شدن و آموزش عالی، گسست میان نظریه تا کنش: راهبردهایی نوین برای توسعه آموزش عالی، پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، شماره ۵۳، صص ۱۰۷-۱۳۱.
- حکیم زاده، رضوان (۱۳۸۹). جهانی شدن، بین المللی شدن آموزش عالی و برنامه های درسی میان رشته ای. مطالعات میان رشته ای در علوم انسانی، دوره دوم، شماره چهار، ۱-۱۷.
- خالق خواه، علی؛ زاهد بابلان، عادل؛ کریمی یوسفی، سیده هایده (۱۳۹۳). علوم تربیتی و نقش آن در بین المللی شدن آموزش عالی کشور، همایش بین المللی توسعه آموزش عالی فرامرزی: فرصت ها و چالش ها، دانشگاه فردوسی مشهد.

ساخت مقیاس سنجش بین المللی شدن دانشگاه ۵۹

- خراسانی، اباضلت؛ زمانی منش، حامد (۱۳۹۱). راهبردهای موثر در بین المللی شدن دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی ایران، **فصلنامه راهبردهای آموزش**، دوره ۵، شماره ۳، صص ۱۸۹-۱۸۳.
- بزرگمهری، مجید (۱۳۸۵). پذیرش دانشجوی خارجی در کشور، تجربیات و راهکارها، **ماهنامه اطلاعات سیاسی و اقتصادی**، سال بیست و یکم، شماره ۵ و ۶ (پیاپی ۲۳۴)، صص ۱۸۸-۱۷۶.
- رزقی شیرسوار، هادی؛ پیرابنده، پانته آ (۱۳۹۰). ارزیابی آموزش عالی کشور در فرآیند جهانی شدن، **مطالعات راهبردی سیاست گذاری عمومی**، دوره ۲، شماره ۵، صص ۳۸-۲۵.
- علی پور، مریم؛ آیتی، محسن (۱۳۸۸). جهانی شدن آموزش و برنامه های درسی آموزش عالی (فرصت ها و تهدیدها). **مجموعه مقالات نهمین همایش سالانه انجمن مطالعات برنامه درسی ایران**. تبریز
- فاضلی، نعمت الله (۱۳۸۷). **فرهنگ و دانشگاه (منظورهای انسانی و مطالعات فرهنگی)**، تهران: ثالث.
- قاسم پور دهقانی، علی؛ لیاقت دار، محمد جواد؛ جعفری، سید ابراهیم (۱۳۹۰). تحلیلی بر بومی سازی و بین المللی شدن برنامه درسی دانشگاهها در عصر جهانی شدن، **تحقیقات فرهنگی**، دوره چهارم، شماره ۴، صص ۲۴-۱.
- فتحی واجارگاه، کورش؛ ابراهیم زاده، عیسی؛ فرج اللهی، مهران؛ خشنودی فر، مهرنوش (۱۳۹۱). بین المللی سازی برنامه درسی در نظام آموزش عالی ایران: چالشها و راهبردها، **مجله علوم تربیتی دانشگاه شهید چمران اهواز**، پاییز و زمستان ۱۳۹۱، دوره ششم، سال ۱۹، شماره ۲، صص ۶۶-۴۵.
- فتحی واجارگاه، کورش؛ زارع، عذرا؛ یمنی، محمد (۱۳۸۸). بررسی موانع بین المللی شدن دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی از دیدگاه اعضای هیأت علمی (مورد: دانشگاه شهید بهشتی)، **پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی**، ۵۴، صص ۸۲-۶۳.
- فشالنج، لبال؛ بازرگان، عباس (۱۳۹۴). فرایند بین المللی شدن دانشگاهها: موردی از آموزش عالی ایران، **اندیشه های نوین تربیتی**، دوره ۱۱، شماره ۴، صص ۲۶-۷.
- کرامتی، انسی (۱۳۹۳). استلزامات فرهنگی بین المللی کردن آموزش عالی: فرهنگ حاکم بر تعاملات مدرس درس، **همایش بین المللی توسعه آموزش عالی فرامرزی: فرصت ها و چالش ها**، دانشگاه فردوسی مشهد.
- میلی ز؛ اسرایی زاده س (۱۳۸۹). رابطه فرهنگ سازمانی با تعهد شغلی معلمان زن دوره راهنمایی شهر تهران، **پایان نامه کارشناسی ارشد**، دانشگاه تربیت مدرس.
- محسنی، هدی السادات؛ آراسته، حمیدرضا؛ قورچیان، نادرقلی؛ جعفری، پریوش (۱۳۹۲). تجزیه و تحلیل SWOT برنامه های همکاری علمی بین المللی در آموزش عالی ایران. **رهبری و مدیریت آموزشی**، سال هفتم، شماره ۲، تابستان، صص ۱۲۹-۱۹۷.

- وکیلی، نجمه؛ صارمی، شهرزاد (۱۳۹۴). بررسی رابطه بین فرهنگ سازمانی و یادگیری سازمانی در معاونت توسعه دانشگاه علوم پزشکی ایران، **نوآوری‌های مدیریت آموزشی**، سال یازدهم، شماره اول، صص ۹۹-۱۰۹.
- Beck, K. V. (2008). **Being International: Learning in a Canadian University**. Ph.D. Dissertation. Canada: Simon Fraser University.
- De Meyer A. (2012). **Reflections on the globalization of management education**. J Manag Dev 31(4):336-345.
- De Wit H. (2016). Measure of internationalization? Inside Higher Education, 17 January 2016
- Fuller, T. (2009). **Internationalization of the Curriculum at BCIT**. Pp1-14. Available at: www.bcit.ca/files/ltc/pdf/internationalizing_curriculum.
- Hawawini Gabriel. (2005). **The future of business schools**. J Manag Dev 24(9):770-782.
- Hazelkorn E, Gibson A. (2016). **Another year, another methodology: are rankings telling us anything new?**, International Higher Edu 84:3-4
- Kallen, D. (1991). **Academic Exchange in Europe: Towards a new Era of cooperation**. In The Open Door: Pan-European Academic Cooperation, an Analysis and a Proposal. Bucharest: UNESCO.
- Knight, J. (2003). **“Updated Internationalization Definition”**, International Higher Education.
- Lopez, Veronica and Kambutu, John .(2011).**Multicultural Education within the Era of Internalization and Globalization**, Multicultural Perspectives, 13(1), 3-4.
- The Royal Society. (2011). **Knowledge, networks and nations: global scientific collaboration in the 21st century**. RS Policy Document 03/11: London.
- Scott P. (1998). **The globalization of higher education**. Buckingham: SRHE and Open University Press; 1998.